

المسلم وحلمه للناس

So Muslim a go so Kananaw ko Manga Taw

(al Khutbah 14)

Ki: Alim Hassanor M. Alapa

al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْ فُسْنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَلَّا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ
عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ
الدِّينِ ... وَبَعْدُ:

فِيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastānuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa sallama wa alā ālihi wa sahabihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Qulnah bitū minhā jamīan fa'immā ya'tiyannakum minnī hudan faman tabi'a hudāya falā khawfun alayhim wa lā hum yahzanūn.

So langowan a podipodi ago so samporna a bantog na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), bantogn tano Skaniyan go mamangni tano ron sa tabang, ago mangni tano Ron sa sapngan Iyan so manga dosa tano, go lomindong tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) phoon ko manga antiyor o manga ginawa tano, ago so pangararata o manga galbk tano, sa taw a toroon skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) , na da' a makadadag on, na sa taw a dadagn iyan na di nka dn mitoon sa salingogogopa' iyan a phakatoro' on.

Manga Oripn o Allāh

So sanang a Muslim na makokowa niyan so mapiya a olawla a go paparangayan sii ko langowan a gii niyan kapakindodolona' ko manga salakaw. Skaniyan na mangangalimbabaan, a go maoml a go mananaw sii ko katharo' iyan, sa phagonotan iyan so gonana'o o Islam a go ladiawan skaniyan a sasayanan iyan so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). Iniropa o Anas so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko kiathay a kiasakodowi niyan on sa:

So Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na skaniyan i ladiawan a mapiya ko kiphapantagn iyan ko manga salakaw. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

So Anas bin Mālik na kna' o ba miakasobra ko kiniropan iyan ko Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko kapiya o parangay nyan a da dn a datar iyan ko doniya ko kapiya o parangay, sa iniropa rkitano o Anas so manga paparangayan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa pitharo' iyan a:

Kiasakodowan akn so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa miakasapolo ragon, na da niyan rakn dn matharo' igira adn a piakinggalbk iyan rakn a galbk na go da ko manggalbk o ba gominiraw a: Ino nka da manggalbk?. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

Da' maadn so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a taw a marata' i kambasa odi' na ba niyan pmamaazola so manga salakaw a taw. Pitharo' o Abdullāh bin Amr bin al Ās a so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na lalayon iyan giitharoon a:

Aya lbi rkano a mapiya na so siran oto a lbi a mapiya i parangay ko manga taw. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

Go pitharo' iyan a:

So marata' a katharo' a go piakasingay a basa na da a darpa' iyan ko Islam. Aya lbi a mapiya a taw sii ko Islam na so siran oto a lbi a mapiya i parangay ko manga taw. Pianothol o at Tabarānī, Ahmad a go so Abū Ya'lā.

Go pitharo' iyan a:

Aya lbi a pkhababaya an sii rakn a go aya rakn lbi a marani i darpa' ko alongan a Qiyāmah na so siran oto a pd rkano a lbi a mapiya i parangay. Na aya lbi a pkhararangitan sii rakn, a go lbi a mawatan rakn i darpa' ko alongan a Qiyāmah na so taw a bokhag a go so taw a mutafayhiqun. Na pitharo' o manga Sahābah a hay Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) katawan ami so bokhag, na antonaa so mutafayhiqun? Na pitharo' iyan a: So taw a salibantog a takabor. Pianothol o at Tirmidi.

So manga Sahābah o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a inikalimo' siran o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na kialayaman iran so kapkhan'ga iran ko manga ndaowan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a manga pipiya a parangay sa pkhasandngan dn o manga mata iran so lbi a mapiya a okit a so ipndolon iyan ko manga taw. Na siran oto na phagonotan iran so manga katharo' iyan a go pthondogn iran so ibarat a ipmbgay niyan kiran. Misabap roo na miambalay niyan so kaphagingd a so da dn malagid a go da madatar o salakaw a pagtaw sii ko iringa' o kamamanosiya'i.

Pianothol o Anas bin Mālik a:

Miyaadn so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a masalinggagawn. Da' a isa bo' a makaoma on inonta a makakowa sa ogop odi na kapasadan ko kapagogopi ron, a so pthonayn skanyan o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko dianka' a kakhagagaa niyan on. Adn a isa a btad a kiamatan dn so kapzambayang iran na miakasold on a sakataw a Arab a phoon sa lomang (badawi) na kiptan iyan so bankala' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa pitharo' iyan a: Adn a awid a akal akn a phakitabang ako rka on. Na lominiyo so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a pd iyan na biolongan iyan so awid a akal iyan, na komiasoy ko manga pd iyan na piagimaman iyan siran ko sambayang. Pianothol o al Bukhārī.

So Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na da niyan dn taalika so kiatabangi niyan ko taw a makapagoongaya mapiya sii dn ko masa a phakatindgn iran so sambayang. Da skaniyan kararangiti ko kiagandara o Arab ko bankala' iyan, odi' na so kiaalangi niyan ko kapzambayang iran sabap sa skaniyan na gii niyan mbalayin so maontol a kaphagingd, sa pphangnda'on iyan so manga Muslim sa nggolalan sa mapayag a galbk a gioto i pagokitan o Muslim ko kipndolonaan iyan ko pagariya iyan a Muslim, sa pphakiilay niyan kiran so parangay a ibarat a so aya phangondato' sii ko kaphagingd a Islam.

Amay ka so mapiya a parangay a go olawla sii ko kna' o ba manga Muslim na onga oto a mapiya a kiaoyaga kiran a go so timan a sinanad, na so manga Muslim na so paparangayan iran na miakaoma a phoon ko manga gonana'o o Islam, a so khabaloy niyan so mapiya a parangay a onayan a olawla o sanang a Muslim, a so khiporo' iyan so pankatan iyan sankā'i a doniya a go iphakapn'd o timbangan iyan sii sa alongan a Maori. Da' dn a khiitong a nganin a mala' i gona ko gawii a kaphangokom o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a ba niyan kalawani so mapiya a parangay o taw sa datar o kiatharo'a on o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Da' a ba mapn'd a nganin sii ko timbangan o oripn ko gawii a kaphangokom o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a ba niyan kalawani so kapn'd o timbang o parangay a mapiya, Mataan a so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na pkhararangitan iyan so siran oto a manga rarata' i katharo' a go dianggal i kambasa. Pianothol o at Tirmidī.

So Islam na bialoy niyan so mapiya a parangay ko manga salakaw a onayan a anggawta' o paratiaya, sa so siran oto a mapiya i parangay ko manga salakaw na siran i tarotop i paratiaya. Sa pitharo' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Aya lbi a tarotop i paratiaya ko miamaratiaya na so lbi kiran a mapiya i parangay ko manga salakaw. Pianothol o at Tirmidī.

So Islam na iniropa niyan so siran oto a manga taw a manga pipiya i parangay ko manga salakaw a siran i manga kaadn a lbi a kapkhababaya'i kiran o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko manga oripn iyan. Miailay oto ko katharo' o Usāmah bin Shurayk a pitharo' iyan a:

Moontod kami ko hadapan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a datar o dadapo'an a papanok so manga olo ami ko katrn, sa da dn a ba rkami ptharo'. Na miakasold a manga taw na inizaan iran sa: Antawaa i lbi a taw a pkhababayaan sii ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko manga oripn iyan? Na pitharo' iyan a: Siran oto a lbi a manga pipiya kiran i parangay ko manga salakaw kiran. at Tabarānī.

Kna' o ba piakammsa a so taw a lbi a mapiya i parangay ko manga salakaw na skaniyan so isa a lbi a pkhababayaan sii ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), sabap sa so mapiya a kindolonaan ko manga salakaw na skaniyan na di mipndaraynon a ropaan o kitaban a

Islam. Skaniyan na lbi a mala' a galbk a so khaomanan iyan so kapn'd o amal o taw sii ko timbangan ko gawii a kaphangokom o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa datar o kialilaya tano ron. Skaniyan oto na khatimbang iyan so sambayang a go so powasa, a siran i dow a mala' a onayan o Islam sa pitharo' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Da' a lbi a mala' a galbk a imbtad ko timbangan a ba niyan kalawani so mapiya a parangay ko manga salakaw. So kapiya o parangay ko manga salakaw na khaawidan iyan so taw a khiporo' iyan ko pankat o kaphowasa a go so sambayang. Sii ko salakaw a lapiyat na: misabap ko kapiya o parangay ko manga salakaw, na so taw na khisampay ko pankat o taw a aya dn a olawla niyan na so kapamowasa ko dawndaw na kapanambayang ko gagawii.

Sabap roo na so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na lalayon iyan pkhasowin sa phagosayin iyan so kaiimportanti o mapiya a parangay sa pphangoyatan iyan so manga Sahābah niyan ko kasowaa iran on, sa phagosarn iyan so phizoson a manga okit ko kapphamolaa niyan on ko manga poso' iran sa gii nggolalan ko katharo' iyan a go so galbk iyan. Kasasabotan iyan so kala' a rarad anka'i a mapiya a parangay a khalompiyo niyan so manga niyawa iran a go maphakabagr iyan so manga parangay ran. Aya ibarat oto na pitharo' iyan ko Abū Darr a:

Hay Abū Darr ba ko rka ptharo'a a dow a sipat a malbod siran a kowaan, ogaid na mapn'd so timbangan iran sii ko timbangan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى)? Na pitharo' iyan a: Ombs ya Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). Na pitharo' iyan a: Paliogat rka a kabaloy nka a mapiya i parangay ko manga salakaw a go tatap anka a ginawa nka a tomtrn a di ka pharo' ko malndo a masa. Ibt ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a makapapaar ko ginawa ko, ka da a taw a ba makakowa sa mapiya a ba niyan kalawani so kapiya a nkoto a dow. Abū Ya'lā a go so at Tabarānī.

Go pitharo' iyan pn a:

So mapiya a parangay na limo', na so marata' a parangay na naas a kabinasaan. So kaphiyapiya na maphakatas iyan so kaoyagoyag, na so kabgay sa sadka na kharn iyan so marata' a kapatay. Pianothol o Ahmad.

Pd ko manga dow o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so:

Ya Allāh piakapiya nka so kiaadna nka rakn, na phiyapiya inka rakn so parangay akn. Pianothol o Ahmad.

So kapphamangniya o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko Kadnan iyan a kabaloy niyan a mapiya i parangay na miaona dn a iniropa skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko katharo' iyan a:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

Mataan ska (hay Mohammad) na phapantaw ka sa lbi a mala' a parangay a mapiya. (Surah al Qalam 68:4)

Gioto na tanda' a go toos ko kala' a go kapn'd o kiaawidn a akal o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko kapiya o parangay, mapiya pn i kaporo' o makhikipantag iyan ko parangay a mapiya na ipphangnda'o niyan dn ko manga pagtaw niyan a kabaloy ran a manga pipiya i parangay.

Sabap san na so kapiya o parangay na katharo' anan a romarankom sa madakl a maana a maapd on so: Kabilanagataw, katigr, kananaw, karila' a go kamaap, kapantang, kaphatiis, kapangimbna, kasosoti, kalolompiyo o poso' a go so salakaw ron.

So isa a taw a zawaan iyan so manga nda'o o Islam makapantag ko manga btad a kaphagingd na khaton iyan a so ginawa niyan na makassmpang sa mala' a manga nda'o a paparangayan. Gioto na makatotoro' sii ko mabagr a awid a akal o Islam ko kaphakatindga niyan ko kaphagingd a m'nang o manga Muslim sii ko okit a tanto a maiimpit. Sabp roo na di niyan dn thargan so kaphagaloy niyan sa manga btad a lankap a romarankom i maana, sa di niyan ibabagak so manga iito' a parangay a so pkhaadn iyan so pizakatawan a blangan o matitimo' a kaphagingd a waraan a m'nang. Na giyanka'i a kapakararankom na di maaadn sii ko salakw a atoran a kaphagingd sa ba datar o btad iyan ko Islam.

So taw a pphloloba' ko manga paparangayan o Islam na da' a khasilingan iyan inonta a kasoriman iyan anka'i a manga titayan a go khaknal iyan so manga gonana'o a go manga pangitaban a madadalm on. Roo, na khagaga niyan sa tarotop so kakhasabota niyan ko maporo' a waraan o kaphagingd a m'nang a skaniyan na da' a datar iyan a makokowa o Muslim.

Sa miakasagad rkitano so kadaklan ko manga titayan a so phagosayin iyan so manga blangan o m'nang o sanang a Muslim a so oonotan iyan so agama niyan a go gii niyan inggolalan so manga sogo'an o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Kadnan iyan a Maporo'. Sii ko sindaw anka'i a manga bandingan na miapakarayag iyan a so sanang a Muslim na taw a missnggay ko kababaloy niyan a bnar i katharo', a go mabagr i paratiaya, di skaniyan phangakal, di phanowitik, di pndorat sa pasad, di phririit, di madnki, sa ipndolona' iyan so manga taw sa parangay a mapiya.

So sanang a Muslim na paliogat a maadn skaniyan a balikayaan. Sa so kababaloy niyan a balikayaan na minisnggay niyan a ginawa niyan ko manga taw sabap sa so kaya' na pd ko mapiya a sipat a pkhagapos iyan so taw ko kanggolawla sa dosa a marata'.

Pitharo' o mala' a Sahābi a so Abū Saīd al Khudrī a pitharo' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

So Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na miaadn a lawan sa kala' i kaya' a di so raga sii ko bilik iyan, Igira miailay niyan so nganin a di niyan khabayaan na pkhasino ami ko gii kazasari'at o paras iyan. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

So kaya' a so inosay skaniyan o manga ulama na skaniyan na makalalawan a olawla a so lalayon iyan pkhiporo' so taw ko kaphananggila'i niyan ko marata' a olawla a go galbk, sa pkhasiyap iyan o ba maola ko manga galbk iyan ko kiphapantagn iyan ko manga taw a adn a manga kabnar iran on.

Pitharo' o Imrān bin Hussayin a so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pitharo' iyan a:

So sipat a kala' o kaya' na da a khibgay niyan a rowar ko mapiya. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

Pianothol o Muslim a so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pitharo' iyan a:

So kala' o kaya' na palaya dn oto mapiya.

Pianothol o Abū Hurayrah a so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pitharo' iyan a:

So paratiaya na sobra sa pito polo' bagi' a aya lbi ron a mala' na so katharo'a ko" Lā Ilāha Illallāh, na aya maito' on na so kakowaa ko nganin a phakaringasa sii ko lalan. So kala' o kaya' na isa ko sapak o paratiaya. Pianothol o al Bukhārī.

Sabap san manga Oripn o Allāh na panamaran tano a kabaloy tano a manga Muslim a mananaw ko manga taw a makandiditar sa lbi a manga pipiya a parangay ka an tano masigoro a miapd tano ko manga oripn o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a manga ala on i kalk, sa lalayonn tano so kapphangniya tano ron ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a balowin tano niyan a pd ko manga taw a pphamamakin'gn iran so manga nda'o na phagonotan iran so lbi ron a mapiya.

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kullī dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.